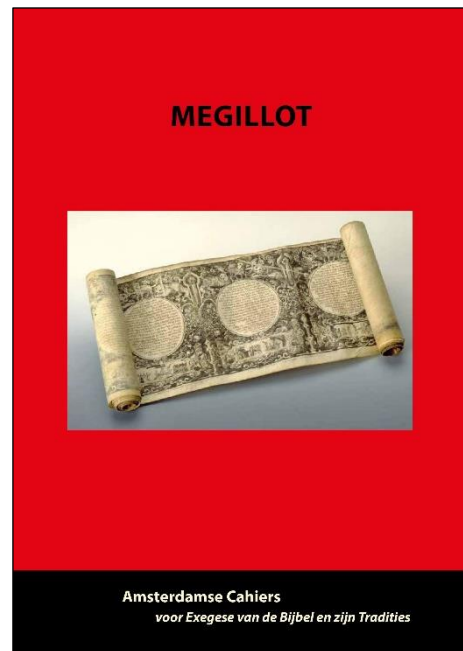

Nico RIEMERSMA – Klaas SPRONK (red.), *Megillot* (Amsterdamse Cahiers voor Exegese van de Bijbel en zijn Tradities, 37), Amsterdam: SHA, 2024, vi + 134 blz., 17 x 24 cm, isbn 978-90-834147-0-6, € 23,95.

Vijf relatief korte boeken uit het Oude Testament die in de Hebreeuwse Bijbel onder de zogeheten ‘Geschriften’ geordend zijn, worden op grond van hun gebruik in de joodse liturgie vaak samengebracht onder de vlag van de feestrollen of *Megillot*, omdat elk ervan integraal wordt voorgelezen op een van de joodse feestdagen. Nadat in het verleden al een afzonderlijk volume werd gewijd aan Prediker (2004), stelt het jongste deel van de Amsterdamse Cahiers de gehele verzameling van deze vijf boeken centraal – mogelijk omdat dezelfde Societas Hebraica Amstelodamensis (SHA) van plan is binnenkort een nieuwe vertaling van de Megillot te publiceren in de reeks *Vertaling om voor te lezen*. De focus van de bijdragen ligt echter niet op de *Megillot* als verzameling, maar op de vijf individuele boeken. Enkel het inleidende artikel van Klaas Spronk gaat dieper in op de vraag naar hun samenhang, maar hij toont zich terecht kritisch voor een tendens in het recente onderzoek om de

overeenkomsten uit te vergroten en pleit ervoor om elk van de boeken uit deze relatief laat ontstane verzameling individueel te lezen. Vervolgens komen Hooglied, Prediker en Ester in telkens twee bijdragen aan bod, Klaagliederen in drie en Ruth in slechts één.

De ene bijdrage over Ruth, van de hand van Nico Riemersma, belicht de rol van God in dit zeer menselijke verhaal en wijst erop dat God er vooral wordt voorgesteld als degene die zich betrokken toont op het leed dat mensen overkomt. Het enige Engelstalige artikel uit de bundel, geschreven door de Keniaanse onderzoekster Dorcas Chebet, leest Hooglied 5,6-8 door de ogen van onderdrukte Afrikaanse vrouwen als een passage waarin een slachtoffer van verkrachting een stem krijgt, in tegenstelling tot het lijden dat Dina en Tamar zwijgend moeten ondergaan in resp. Genesis 34 en 2 Samuël 13. De andere bijdrage over Hooglied handelt over een specifiek aspect van de receptiegeschiedenis van het boek: Eveline van Staalduine-Sulman geeft een overzicht van de interpretatie van Hooglied in de (Aramese) targum, die de rabbijnse exegese lijkt te willen verdedigen tegenover andere interpretaties van christenen, moslims en joden van een andere strekking. De tweede bijdrage van Klaas Spronk reflecteert aan de hand van Prediker 9 over de positie die dit wijsheidsgeschrift ten aanzien van de dood inneemt, en merkt op dat Predikers advies om van het leven te genieten op uiteenlopende wijzen geïnterpreteerd kan worden, naargelang de context waarin de lezer verkeert. In het weinig coherente artikel dat hierop volgt, bespreekt Dries Blokker enkele andere aspecten van specifieke passages uit het boek. Het gedeelte van de bundel dat aan Klaagliederen is gewijd, vangt aan met een nieuwe vertaling van Nico Riemersma die nauw aansluit bij het Hebreeuws (maar niet overeenstemt met de te verschijnen *Vertaling om voor te lezen*). Daarna belicht Hendrik Jan Bosman enkele taaltechnische kwesties, en zoomt Adri van der Wal in op de cruciale ommekeer van wanhoop naar hoop die zich in Klaagliederen 3 voltrekt. Kristin De Troyer geeft een synthese van het onderzoek dat zij in het verleden naar de tekstgeschiedenis van Ester heeft gedaan, met onder meer aandacht voor de wijze waarop de zogeheten ‘toevoegingen’ – hier ‘addities’ genoemd – de toon van het boek fundamenteel veranderen én voor de tweede Griekse tekst die van het boek bestaat, de zogeheten Alpha Tekst. Aan het einde van haar bijdrage besteedt ze ook aandacht aan de link tussen Ester en het Poerimfeest, wat meteen een belangrijk verschil vormt

ten opzichte van de andere *Megillot*: terwijl de vier andere boeken in een specifieke context ontstaan zijn en pas later met een bepaald feest in verband werden gebracht, lijkt het Poerimfeest de ontstaanscontext te vormen voor de feestlegende die Ester is. In het laatste essay van de bundel richt Klaas Smelik de focus op het personage van Mordechai, die net als talrijke andere bijbelse personages een mens van vlees en bloed blijkt te zijn, en ondanks het feit dat hij verheerlijkt wordt ook een schaduwkant blijkt te hebben.

Zoals uit dit overzicht van de inhoud van de bijdragen blijkt, valt er in deze bundel – overigens net zo min als in de *Megillot* zelf – weinig samenhang vast te stellen, maar dat belet niet dat de meeste artikelen individueel wel het lezen waard zijn voor wie zich in één van deze vijf boeken wil verdiepen, te meer omdat over de meeste van deze boeken weinig recente literatuur beschikbaar is in het Nederlands.

Hans Debel

Deze recensie verscheen in *Ezra – Bijbels tijdschrift* 55/4 (2024), 126-127.